

**Az Európai Biztonsági és Együttműködési
Értekezlet Záróokmánya.
Az európai biztonsággal összefüggő kérdések
(A Helsinki Záróokmány részletei)**

A) Nyilatkozat a résztvevő Államok kölcsönös kapcsolatait vezérlő elvekről

A résztvevő Államok

megerősítve elkötelezettségüket a béke, a biztonság az igazságosság, valamint a baráti kapcsolatok és az együttműködés további fejlesztése mellett;

elismerve, hogy ez a népek érdekeit és vágyait tükröző elkötelezettség, a múlt tapasztalatai következtében, megnövekedett felelősséget ró mindegyik résztvevő Államra most és a jövőben;

megerősítve, hogy az Egyesült Nemzetekben betöltött tagságukkal és az Egyesült Nemzetek céljaival és elveivel összhangban teljes mértékben és cselekvően támogatják az Egyesült Nemzeteket és azt, hogy növekedjék szerepe és hatékonysága a nemzetközi béke, biztonság és igazságosság megszilárdításában és a nemzetközi problémák megoldásának, továbbá az Államok közötti baráti kapcsolatok és együttműködés fejlesztésének elősegítésében;

kifejezve közös elkötelezettségüket az alábbiakban kifejtett elvek iránt, amelyek összhangban állnak az Egyesült Nemzetek Alapokmányával, úgyszintén közös akaratukat, hogy ezen elvek alkalmazásában az Egyesült Nemzetek Alapokmányának céljaival és elveivel összhangban járnak el;

kinyilvánítják eltökéltségüket, hogy mindegyik résztvevő Állam az összes többivel fennálló kapcsolataiban, tekintet nélkül azok politikai, gazdasági és társadalmi rendszerére, valamint nagyságára, földrajzi helyzetére és gazdasági

fejlettségi szintjére, tiszteletben tartja és alkalmazza a következő elveket, melyek mind elsőrendű fontosságúak, és kölcsönös kapcsolataikat vezérlik:

I. Szuverén egyenlőség, a szuverenitásban foglalt jogok tiszteletben tartása

A résztvevő Államok tiszteletben tartják egymás szuverén egyenlőségét és sajátosságát, valamint a szuverenitásukban foglalt és általa felölelt valamennyi jogot, amelybe beletartozik többek között minden állam joga a jogi egyenlőségre, a területi épségre, a szabadságra és politikai függetlenségre. Úgyszintén tiszteletben tartják egymás azon jogát, hogy szabadon válasszák meg és fejlesszék politikai, társadalmi, gazdasági és kulturális rendszerüket, valamint azt a jogukat, hogy maguk határozzák meg törvényeiket és rendeleteiket.

A nemzetközi jog keretein belül valamennyi résztvevő Államnak egyenlő jogai és kötelességei vannak. Tiszteletben tartják egymás azon jogát, hogy kapcsolataikat más államokkal a nemzetközi joggal összhangban és e Nyilatkozat szellemében belátásuk szerint határozzák és valósítsák meg. Úgy vélik, hogy határaik, a nemzetközi joggal összhangban, békés eszközökkel és megegyezéssel megváltoztathatók. Úgyszintén joguk van ahhoz, hogy nemzetközi szervezetekhez tartozzanak vagy sem, részesei legyenek két- vagy többoldalú szerződéseknél vagy sem, beleértve azt a jogot, hogy résztvevői legyenek szövetségi rendszereknek vagy sem; úgyszintén joguk van a semlegességre.

II. Tartózkodás az erőszakkal való fenyegetéstől vagy az erőszak alkalmazásától

A résztvevő Államok egymás közötti, valamint általában nemzetközi kapcsolataikban tartózkodnak más állam területi épsége vagy politikai

függetlensége ellen irányuló vagy az Egyesült Nemzetek céljaival és e Nyilatkozattal össze nem férő bármely más módon megnyilvánuló erőszakkal való fenyegetéstől vagy erőszak alkalmazásától. Semmilyen megfontolás nem szolgálhat erőszakkal való fenyegetés vagy az erőszak ezen elvet sértő alkalmazásának alapjául.

Ennek megfelelően a résztvevő Államok tartózkodnak bármely olyan cselekménytől, amely egy másik résztvevő Állam erőszakkal való fenyegetésének vagy ellene történő közvetlen vagy közvetett erőszak alkalmazásának minősül. Ugyanúgy tartózkodnak minden erőszaknyilvánítástól, amelynek célja, hogy egy másik résztvevő Államot lemondásra kényszerítsenek szuverén jogainak teljes gyakorlásáról. Hasonló módon ugyancsak tartózkodnak kölcsönös kapcsolataikban bármely erőszakos represszáliától.

Semmilyen ilyen erőszakot vagy erőszakkal való fenyegetést nem használnak fel eszközként viták vagy olyan kérdések rendezésére, amelyek vitákat idézhetnek elő közöttük.

III. A határok sérthetlensége

A résztvevő Államok sérthetetlennek tekintik egymás valamennyi határát, valamint minden európai állam határait, és ezért most és a jövőben tartózkodnak attól, hogy e határokra törjenek.

Ennek megfelelően úgyszintén tartózkodnak minden olyan követeléstől vagy cselekménytől, amely bármely résztvevő Állam területe egy részének vagy egészének elfoglalására és bitorlására irányul.

IV. Az Államok területi épsége

A résztvevő Államok tiszteletben tartják minden egyes résztvevő Állam területi épségét.

Ennek megfelelően tartózkodnak minden olyan, az Egyesült Nemzetek Alapokmányának céljaival és elveivel összeegyeztethetetlen cselekménytől, amely bármely résztvevő Állam területi épsége, politikai függetlensége vagy egysége ellen irányul és különösen bármely olyan cselekménytől, amely erőszakkal való fenyegetést vagy erőszak alkalmazását jelentené.

A résztvevő Államok hasonló módon tartózkodnak attól, hogy egymás területét katonai megszállás alá vonják, vagy ellene más közvetlen vagy közvetett erőszakos intézkedést tegyenek a nemzetközi jog megsértésével vagy ilyen intézkedések révén megszerezzék azt vagy az ilyen intézkedések megvalósításával fenyegetőzzenek. Semmiféle ilyen természetű megszállást vagy szerzeményt nem ismernek el törvényesnek.

V. A viták békés rendezése

A résztvevő Államok a köztük felmerülő vitákat békés eszközökkel rendezik, oly módon, hogy ne veszélyeztessék a nemzetközi békét és biztonságot és az igazságosságot.

Jóhiszeműen és az együttműködés szellemében erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy rövid idő alatt igazságos megoldást érjenek el a nemzetközi jog alapján.

E célból olyan eszközöket alkalmaznak, mint a tárgyalás, a kivizsgálás, a közvetítés, a békéltetés, választott bírósági és bírósági eljárás vagy más, saját választásuk szerinti békés eszközt, beleértve a rendezésre szolgáló bármely eljárást, amelyben a vita felmerülése előtt mint felek megállapodtak.

Ha a vitákban a felek a fenti békés eszközök egyikével sem érnek el megoldást, tovább keresik a viták békés rendezésének kölcsönösen elfogadható módját.

Azok a résztvevő Államok, amelyek a köztük levő vitában felek, valamint a többi résztvevő Állam tartózkodnak bármely cselekménytől, amely a

helyzetet olyan mértékig súlyosbíthatná, hogy az veszélyeztetné a nemzetközi béke és biztonság fenntartását, és ezzel megnehezítené a vita békés rendezését.

VI. A belügyekbe való be nem avatkozás

A résztvevő Államok, tekintet nélkül egymás közötti kapcsolataikra, tartózkodnak attól, hogy bármilyen módon, közvetlenül vagy közvetve, külön-külön vagy együttesen beavatkozzanak egy másik résztvevő Állam belső joghatóságának körébe tartozó bel- vagy külügyekbe.

Ennek megfelelően tartózkodnak valamely másik résztvevő Állam ellen irányuló fegyveres beavatkozás vagy az ilyen beavatkozással való fenyegetés bármely formájától.

Ugyanígy minden körülmények között tartózkodnak a katonai vagy politikai, gazdasági vagy bármilyen egyéb kényszerítő tettetől, amely arra irányul, hogy saját érdeküknek rendeljék alá valamely másik résztvevő Állam szuverenitásában foglalt jogainak gyakorlását, és ily módon bármiféle előnyöket biztosítsanak maguknak.

Ennek megfelelően tartózkodnak többek között a terrorista tevékenység, illetve a felforgató vagy más tevékenység közvetlen vagy közvetett támogatásától, amely egy másik résztvevő Állam rendjének erőszakos megdöntésére irányul.

VII. Az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartása, beleértve a gondolat, a lelkiismeret, a vallás és meggyőződés szabadságát

A résztvevő Államok tiszteletben tartják az emberi jogokat és az alapvető szabadságokat, beleértve a gondolat, a lelkiismeret, a vallás és meggyőződés szabadságát, amely mindenkit megillet, fajra, nemre, nyelvre és vallásra való tekintet nélkül.

Elősegítik és ösztönzik az állampolgári, a politikai, gazdasági, szociális, kulturális és egyéb jogok és szabadságok hatékony gyakorlását, amelyek mindegyike az emberi személyiség méltóságából fakad, és lényeges annak szabad és teljes fejlődése számára.

Ennek keretében a résztvevő Államok elismerik és tiszteletben tartják az egyén szabadságát arra, hogy egyedül vagy másokkal közösen, saját lelkiismeretének parancsával összhangban kövesse és gyakorolja vallását vagy hitét.

A résztvevő Államok, melyeknek területén nemzeti kisebbségek vannak, tiszteletben tartják az ilyen kisebbségekhez tartozó személyek jogát a törvény előtti egyenlőségre, maradéktalanul biztosítják számukra azt a lehetőséget, hogy ténylegesen élhessenek az emberi jogokkal és az alapvető szabadságokkal, és ily módon védelmezik a nemzeti kisebbségek törvényes érdekeit ezen a téren.

A résztvevő Államok elismerik az emberi jogok és az alapvető szabadságok egyetemes jelentőségét, hogy tiszteletben tartásuk lényeges tényezője a békének, az igazságosságnak és a jólétnek, amire szükség van mind az egymás közötti, mind pedig az összes többi állammal való baráti kapcsolatok és együttműködés fejlesztésének biztosításához.

E jogokat és szabadságokat kölcsönös kapcsolataikban állandóan tiszteletben tartják, és erőfeszítéseket tesznek együttesen és külön-külön, beleértve az Egyesült Nemzetekkel való együttműködést, hogy elősegítsék egyetemes és tényleges tiszteletben tartásukat.

Megerősítik az egyénnek azt a jogát, hogy ismerje ezen a téren jogait és kötelességeit, és ezeknek megfelelően járjon el.

A résztvevő Államok az emberi jogok és az alapvető szabadságok tekintetében az Egyesült Nemzetek Alapokmányának céljaival és elveivel, valamint az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatával összhangban cselekszenek. Úgyszintén eleget tesznek az ezen a téren fennálló nemzetközi nyilatkozatokban és egyezményekben megállapított kötelezettségeiknek,

beleértve többek között az Emberi Jogok Nemzetközi Egyezségokmányait, amennyiben azok rájuk vonatkoznak.

VIII. A népek egyenjogúsága és önrendelkezése

A résztvevő Államok tiszteletben tartják a népek egyenjogúságát és önrendelkezési jogát, mindenkor összhangban cselekedve az Egyesült Nemzetek Alapokmányának céljaival és elveivel, valamint a nemzetközi jog vonatkozó szabályaival, beleértve azokat, amelyek az államok területi épségére vonatkoznak.

A népek egyenjogúsága és önrendelkezési joga elvének értelmében valamennyi népnek mindenkor joga van ahhoz, hogy teljesen szabadon, bármikor és belátása szerint, külső beavatkozás nélkül határozza meg belső és külső politikai státuszát, és belátása szerint valósítsa meg politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődését.

A résztvevő Államok megerősítik, hogy a népek egyenjogúságának és önrendelkezési jogának tiszteletben tartása és hatékony megvalósulása egyetemes jelentőségű mind az egymás közötti, mind az összes állammal való baráti kapcsolatok fejlesztésében; úgyszintén emlékeztetnek annak fontosságára, hogy kizárják ezen elv megszegésének bármely formáját.

IX. Az Államok közötti együttműködés

A résztvevő Államok minden területen fejlesztik egymással és az összes állammal való együttműködésüket az Egyesült Nemzetek Alapokmányának céljaival és elveivel összhangban. Együttműködésük fejlesztése során a résztvevő Államok különleges hangsúlyt helyeznek az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet keretei között meghatározott területekre, és mindegyikük a teljes egyenlőség feltételei mellett teszi meg hozzájárulását.

Együtműködésüknek az egyenlőség alapján történő fejlesztése során arra törekszenek, hogy elősegítsék a kölcsönös megértést és bizalmat, a baráti és jószomszédi kapcsolatokat egymás között, a nemzetközi békét, biztonságot és az igazságosságot. Együtműködésük fejlesztése során ugyancsak törekszenek a népek jólétének növelésére és arra, hogy hozzájáruljanak vágyaik valóra váltásához, felhasználva többek között azokat az előnyöket, amelyek egymás jobb megismeréséből és a gazdasági, tudományos, műszaki, szociális, kulturális és humanitárius területen elért haladásból és vívmányokból származnak. Lépéseket tesznek olyan körülmények megteremtésére, amelyek kedvezőek ahhoz, hogy ezek az előnyök mindenki számára hozzáférhetők legyenek; figyelembe veszik mindenkinek azt az érdekét, hogy csökkenjen a gazdasági fejlettségi szintek közötti különbség, és különösen a fejlődő országok érdekeit az egész világon.

Megerősítik, hogy a kormányok, intézmények, szervezetek és személyek megfelelő és pozitív szerepet játszhatnak együtműködésük eme célkitűzései elérésének elősegítésében.

Együtműködésüknek a fentiekben meghatározott módon történő bővítése során arra törekszenek, hogy jobb és tartósabb alapokon, a népek javára egymással szorosabb kapcsolatokat létesítsenek.

X. A nemzetközi jogi kötelezettségek jóhiszemű teljesítése

A résztvevő Államok jóhiszeműen teljesítik nemzetközi jogi kötelezettségeiket, mindazokat a kötelezettségeket, amelyek a nemzetközi jog általánosan elismert elveiből és szabályaiból, mind pedig azokat a kötelezettségeket, amelyek a nemzetközi joggal összhangban álló olyan szerződésekből vagy más egyezményekből fakadnak, amelyeknek részesei.

Szuverén jogukat, köztük azt a jogot gyakorolva, hogy maguk határozzák meg törvényeiket és rendeleteiket, a nemzetközi jogból eredő jogi

kötelezettségeikkel összhangban járnak el; ezenkívül kellőképpen figyelembe veszik és végrehajtják az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet Záróokmányának rendelkezéseit.

A résztvevő Államok megerősítik, hogy az Egyesült Nemzetek tagjainak az Egyesült Nemzetek Alapokmányából eredő kötelezettségei és bármilyen szerződésből vagy más nemzetközi egyezményből eredő kötelezettségeik közötti összeütközés esetén az Alapokmányból eredő kötelezettségeiket illeti elsőbbség, az Egyesült Nemzetek Alapokmányának 103. cikkével összhangban.

Valamennyi fentebb kifejtett elv elsőrendű fontossággal bír, és következésképpen egyformán és fenntartás nélkül alkalmazandó, valamennyi értelmezésekor figyelembe véve a többi.

A résztvevő Államok kifejezik eltökéltségüket, hogy kölcsönös kapcsolataikban és együttműködésük során teljességgel tiszteletben tartják és alkalmazzák minden vonatkozásban ezeket az elveket, az e Nyilatkozatban kifejtett módon annak érdekében, hogy mindegyik résztvevő Állam számára biztosítsák az abból eredő előnyöket, hogy ezeket az elveket mindenki tiszteletben tartsa és alkalmazza.

A résztvevő Államok, kellőképpen figyelembe véve a fenti elveket és különösen "A nemzetközi jogi kötelezettségek jóhiszemű teljesítéséről" szóló tizedik elv első mondatát, megjegyzik, hogy e Nyilatkozat nem érinti sem jogait és kötelezettségeiket, sem a megfelelő szerződéseket és más egyezményeket, valamint megállapodásokat.

A résztvevő Államok kifejezik meggyőződésüket, hogy ezeknek az elveknek a tiszteletben tartása elősegíti közöttük a normális és baráti kapcsolatok fejlődését és az együttműködés előrehaladását minden területen. Úgyszintén kifejezik meggyőződésüket, hogy ezeknek az elveknek a tiszteletben tartása elősegíti a politikai kapcsolatok fejlődését közöttük, amelyek viszont hozzájárulnak álláspontjuk és nézeteik jobb, kölcsönös megértéséhez.

A résztvevő Államok kinyilvánítják azt a szándékukat, hogy kapcsolataikat valamennyi más állammal az e Nyilatkozatban foglalt elvek szellemében építik.